

Životné prostredie

REVUE PRE TEÓRIU A STAROSTLIVOSŤ O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

ROČNÍK 43

6/2009

Integrovaný manažment povodí

Voda je hlavným modelačným činiteľom reliéfu v našich podmienkach. Vodné zdroje sú vo vzájomnej, veľmi tesnej korelácii s ostatnými zdrojmi. Z hľadiska racionálneho využitia vodných zdrojov treba poznať funkčné vzťahy medzi jednotlivými krajinotvornými zložkami.

Voda sa v krajine vyskytuje v určitom priestore spolu s ostatnými prírodnými zdrojmi. Práve priestor predstavuje zjednocujúci rámec – scénu, na ktorej sa objavujú všetky prvky ako vzájomne sa prelínajúce vrstvy (geologické zdroje, vodné a pôdne zdroje, klíma, biotické zdroje, reliéf). Integrovaný manažment vodných zdrojov musí byť založený na ponímaní vody ako integrálnej súčasti krajinnej sféry. Každý bod zemského povrchu predstavuje špecifickú homogénnu jednotku vzájomnej kombinácie uvedených zdrojov. Využitie krajiny musí byť prispôbené tejto kombinácii zdrojov.

Integrovaný manažment ochrany a využitia vodných zdrojov treba z hľadiska úspešnosti aplikovať na územie celého povodia. Každé povodie predstavuje unikátny systém, charakterizovaný rôznorodosťou prírodných, kultúrno-historických a socioekonomických podmienok a zdrojov. Hlavným cieľom integrovaného manažmentu povodia je vytvoriť taký systém hospodárenia, ktorý zosúlaďuje rozvoj jednotlivých socioekonomických aktivít s prírodným, socioekonomickým a kultúrno-historickým potenciálom povodia. Mal by zabezpečiť elimináciu súčasných a prevenciu vzniku nových environmentálnych problémov.

Integrovaný manažment povodí sa bezprostredne premieta do rozhodnutí verejnej správy, ale aj individuálnych vlastníkov pôdy a budov. Zahŕňa i spoluzodpovednosť za dodržiavanie verejného záujmu v krajine, koordináciu a kooperáciu na rozvoji územia pri súčasnej ochrane a zachovaní jeho prírodných a kultúrnych hodnôt. Jednotlivé rezorty zvyčajne dôsledne riešia zverenú časť hospodárskej politiky, problémy vznikajú realizáciou množstva slabo navzájom skordinovaných politík v krajine.

Jednotliví užívatelia územia len v marginálnom rozsahu preberajú spoluzodpovednosť za povodňové riziká a škody. Správcovia povodí zvyčajne poukazujú na nedostatok finančných prostriedkov na protipovodňovú ochranu. Pred spoločnosťou, úradmi, obcami a správcami povodí stojí množstvo komplexných úloh. Ako ich skordinovať a zvládnuť?

Hranice povodia sú dobrými prirodzenými hranicami aj pre rozvoj hospodárstva či dopravnej infraštruktúry. Cieľom je zabezpečiť obnovu ekosystémových funkcií krajiny pri súčasnom zabezpečení hospodárskeho rastu regiónov, znižovaní regionálnych disparít a zavádzaní inovácií integrovaného manažmentu povodí. Rozhodujúcu úlohu pritom môže mať princíp subsidiarity a lokálne vodné plánovanie.

Martin Kováč, Zita Izakovičová

Obsah

L. Miklós: Integrovaný manažment krajiny a jeho nástroje.....	315
Z. Izakovičová: Integrovaný manažment povodí.....	323
M. Kováč: Integrovaný manažment vodných zdrojov a pôdneho fondu	328
L. Solín: Integrovaný prístup k protipovodňovej ochrane: súčasný stav a perspektívy.....	332
M. Mojses: Postavenie mokradových ekosystémov v rámci integrovaného manažmentu povodia.....	336
A. Grešková, M. Lehotský: Morfológia vodných tokov ako súčasť integrovaného manažmentu povodí.....	340
J. Lieskovský, P. Kenderessy: Modelovanie a identifikácie stôp erózie pre potreby územnoplánovacej dokumentácie	344
M. Zeleňáková: Posúdenie povodňového rizika v povodí rieky Hornád...	348
Tribúna	
J. Kohutiar, P. Straka: Voda a ekosystémové funkcie biodiverzity na prahu dôsledkov klimatickej zmeny	351
Kontakty	
J. Hrbík: Podiel sektora poľnohospodárstva na manažmente vodných zdrojov	353
T. Miššina: Vplyv pôdoochranných pestovateľských technológií na pôdu a prostredie	355
J. Pokorný: Voda a transformácie slunečnej energie v krajine – uzavreté cykly v ekosystémoch krajiny a povodí ...	358
M. Matuška, I. Bodík, R. Zvara: Systém otvoreného plánovania pri čistení komunálnych odpadových vôd....	360
V. Rak: Malé meteorologické radarové systémy	362
Aktuality	
M. Kováč: Legislatívne podnety ZMOS	364
I. Vološčuk: Profesor Midriak sedemdesiatročný	366
Recenzie	
J. Drdoš: Pozoruhodná učebnica krajinnej ekológie.....	367

Contents

L. Miklós: Integrated Management of the Landscape and his Instruments	315
Z. Izakovičová: Integrated River Basin Management	323
M. Kováč: Integrated Management of Water Resources and Soil	328
L. Solín: Integrated Approach to Flood Control: Present State and Perspectives	332
M. Mojses: Status of Wetland Ecosystems Within an Integrated River Basin Management	336
M. Lehotský, A. Grešková: Morphology of River as a Part of Integrated River Basin Management	340
J. Lieskovský, P. Kenderessy: Modeling and Identification of Soil Erosion for the Purpose of Territorial Planning.....	344
M. Zelenáková: Flood Risk Assessment in the Hornád River Basin	348
Tribune	
J. Kohutiar, P. Straka: Water and Ecosystems Functions of Biodiversity on the Thresbold of Climatic Changes Impacts.....	351
Contacts	
J. Hříbik: Agricultural Sector Share in a Water Resources Management	353
T. Miština: Influences of Soil Protective Cultivator Technologies on Soil and Environment	355
J. Pokorný: Water and Transformation of Solar Energy in Landscape – Closed Cycles in Landscape Ecosystems and Catchments.....	358
M. Matuška, I. Bodík, R. Zvara: Open Wastewater Planning by the Term Sustainable Sanitation	360
V. Rak: Small Meteoradar Systems... ..	362
Actualities	
M. Kováč: Legal Suggests of ZMOS to Actualization of Certain Environmental MCTS	364
I. Vološčuk: Professor Midriak Septuagenarian	366
Reviews	
J. Drdoš: Remarkable Textbook of Landscape Ecology	367

The Environment

REVUE FOR THEORY AND CARE OF THE ENVIRONMENT

VOLUME 43

6/2009

Integrated Catchment Management

Water is the main modelling relief factor in our conditions. Water resources are in interrelation, narrow correlation with other resources. From the viewpoint of their rational use it is necessary to know their functional relationships among single landscape-forming compartments.

Water together with other natural resources appears in landscape in certain space. Just space is the unifying frame – scene where all elements occur as interrelating layers (geological resources, water and soil resources, climate, biotic resources, relief). Integrated management of water resources must be based on the comprehension of water as an integral part of the landscape. Every point of the earth surface is a specific homogenous unit of mutual combination of the mentioned resources. Land use has to be accomodated to this combination of resources.

Integrated management of protection and use of water resources has to be applied in the whole catchment area from the viewpoint of successfulness. Each catchment is a unique system characterized by diversity of natural, cultural-historical and socio-economical conditions and resources. The main aim of integrated catchment management is to create a system of management harmonizing the development of single socio-economical activities with natural, socio-economical and cultural-historical potential of the catchment. It ought to ensure the elimination of existing and prevent new environmental problems.

Integrated catchment management directly appears also in the decisions of state administration as well as individual owners of land and buildings. It includes also the responsibility of maintenance of public interest in landscape, coordination and cooperation in land development and at the same time also the protection and conservation of its natural and cultural values. Single trades consistently solve the appointed parts of economic policy, problems appear as a result of realization of many slightly coordinated policies in the landscape.

Single landusers are only marginally responsible for flood risks and damages. Catchment managers point at the lack of financial resources of flood control. There are many complex tasks before society, administration, municipalities and management. How to coordinate and solve them?

The catchments borders are good natural borders also for the development of economy or traffic infrastructure. The aim is to ensure the restoration of ecosystem functions of the landscape and simultaneously ensure the economical growth of regions, decrease regional disparities and introduce innovations into integrated catchment management. The principle of subsidiarity and local planning of water can play a determining role.

Martin Kováč, Zita Izakovičová